

АНАЛІЗ НАВЧАЛЬНО-ПРАКТИЧНИХ ПІДХОДІВ ДО ПІДГОТОВКИ ВИКЛАДАЧІВ ФОРТЕПІАНО У ПРЯШІВСЬКОМУ УНІВЕРСИТЕТІ

Тетерюк-Кінч Ю. С.

аспірантка кафедри музичного мистецтва

Мукачівський державний університет

вул. Ужгородська, 26, Мукачево, Закарпатська область, Україна

orcid.org/0000-0002-1044-4970

juliamuz@ukr.net

Ключові слова: *університет, система вищої освіти, освітній процес, навчальний процес, навчальні програми, професійна компетентність, музичне мистецтво, викладач фортепіано.*

Стаття присвячена дослідженню специфіки процесу підготовки майбутніх викладачів у Пряшівському університеті. Підкреслюється вагома роль Пряшівського університету у системі вищої освіти Словаччини. Акцентовано увагу на тому, що Пряшівський університет – один із чотирьох університетів Словаччини, який виграв престижний Diploma Supplement Label, що допомагає випускникам під час визнання дипломів і отриманої кваліфікації за кордоном. Також університет отримав комплексну акредитацію, чим підтвердив наявний статус університету та своє включення до системи університетів Словаччини. Описано два види навчальних програм, які є пріоритетними з погляду фахової орієнтації. Перший вид навчальної програми становить традиційну частину (педагогічну) навчальної діяльності в університеті, а другий вид навчальної програми виник на підставі динамічного розвитку і змін на ринку праці, потреб інформації та освіти суспільства, потреб мультикультурної та багатонаціональної європейської зони, потреб соціальної сфери. Розширення переліку навчальних програм для подальших можливостей навчання є пріоритетом університету. Досліджується формування професійної компетентності майбутнього викладача фортепіано та надання освітянських послуг у системі вищої освіти. Проаналізовано навчально-практичні підходи до підготовки викладачів фортепіано, зміст і форма навчання та їх ключові моменти на кафедрі музики, інституту музики та образотворчого мистецтва. Досліджено науково-дослідну роботу університету, де велика увага приділяється прикладним дослідженням у сфері інформаційних і комунікативних технологій, електротехніки, автоматизації та систем управління, машинобудування, будівництва та екологічного інженерства, а також вивчається музична педагогіка та її музично-освітня діяльність, музичні та історіографічні дослідження музичної культури, музичного фольклору і дитячого фольклору, музична терапія. Університет організовує різні мистецькі заходи, які націлені на літературно-драматичне, музичне та образотворче мистецтво. Висвітлені питання та особливості вступної кампанії до Пряшівського університету. Зокрема, розкрито складник комплексних іспитів із фаху, які включають слухові та голосові здібності, інтонаційні та ритмічні здібності, основні знання теорії та історії музики, навички інструментальної гри, колоквіум.

ANALYSIS OF EDUCATIONAL AND PRACTICAL APPROACHES TO THE TRAINING OF PIANO TEACHERS AT PRESHIV UNIVERSITY

Teteriuk-Kinch Yu. S.

*Postgraduate Student at the Department of Musical Art
Mukachevo State University*

*Yzhhorodska str., 26, Mukachevo, Transcarpathian region, Ukraine
orcid.org/0000-0002-1044-4970
juliamuz@ukr.net*

Key words: *university, higher education system, educational process, learning process, educational programs, professional competence, musical art, piano teacher.*

The article emphasizes the important role of Presov University in the higher education system of Slovakia. After all, the Presov University is one of the four universities in Slovakia, which won the prestigious Diploma Supplement Label, which helps graduates in recognizing diplomas and qualifications abroad. Also, the university received a comprehensive accreditation, which confirmed the existing status of the University and its inclusion in the university system of Slovakia. Two types of training programs are described, which are a priority from the point of view of professional orientation. The first type of curriculum is a traditional part (pedagogical) of educational activities at the university and the second type of curriculum arose on the basis of dynamic development and changes in the labor market, the needs of information and education of society, the needs of a multicultural and multinational European area, the needs of the social sphere. Expanding the list of curricula for further learning opportunities is a priority for the university. Formation of professional competence of the future piano teacher and provision of educational services in the higher education system is studied. The educational and practical approaches to the preparation of piano teachers, the content and form of training and their key points in the department of music, institute of music and fine arts are analyzed in detail. Research is carried out at a high level, where much attention is paid to applied research in the field of information and communication technologies, electrical engineering, automation and control systems, mechanical engineering, construction and environmental engineering, and also studies music pedagogy and its musical-educational activity, musical and historiographical researches of musical culture, musical folklore and children's folklore, music therapy. The University organizes various artistic events aimed at literary-dramatic, musical and fine arts. Some questions and features of the admission campaign of the University of Presov are covered. In particular, a component of complex exams in the specialty is revealed, which include auditory and vocal abilities, intonation and rhythmic abilities, basic knowledge of music theory and history, instrumental skills, colloquium.

Постановка проблеми. В умовах сучасної глобалізації все більшу увагу учасників освітнього процесу привертають результати міжнародних досягнень, які дають орієнтири для вироблення обґрунтованої ефективної освітньої політики, допомагають визначитися з напрямками розвитку освітніх систем та шляхами підвищення результативності освіти для суспільства загалом.

Головною умовою існування музичного мистецтва є розвиток професійної музичної освіти. Творчий потенціал викладачів, виконавців, мистецтвознавців та вподобання слухачької аудиторії формуються у сфері музичної освіти. Без широкого

аналізу процесів становлення, вивчення і дослідження історичного досвіду, розвитку і еволюції професійної мистецької освіти, зокрема і фортепіанної, у минулому неможливо зробити ґрунтовний аналіз її розвитку та вдосконалення сьогодення.

Аналіз останніх досліджень системи освіти європейських країн, зокрема і Словаччини, проблеми вищої школи, вплив освітніх реформ на організацію навчання у вищих навчальних закладах стали об'єктом наукових пошуків Т.М. Десятова [1]; В.Д. Данчук, М.Ф. Дмитриченко, Б.І. Хорошун, О.М. Язвінської [2]; Т.Є. Кристопчук, С.О. Сисоєвої [3] та інших дослідників.

Значним внеском у вивченні словацької мистецької культури стали наукові праці таких словацьких дослідників: словацького діяча культури та єврокомісара Я. Фігеля та піаністки-мистецтвознавця Є. Фішерової-Мартвонової.

Метою статті є аналіз зарубіжного досвіду як сучасної тенденції удосконалення вищої освіти в Словаччині для підготовки фахівців вищої культурно-мистецької освіти та визначити зміст і структуру навчально-методичного комплексу дисциплін естетичного циклу для підготовки в системі професійної підготовки майбутнього викладача фортепіано.

Виклад основного матеріалу дослідження. Пряшівський університет (словац. Prešovská univerzita v Prešove) – вищий навчальний заклад університетського типу у Пряшеві. Університет створений на підставі Закону № 361/1996 від 10 грудня 1996 р. шляхом розділення Університету Павла Йозефа Шафарика в Кошицях на Університет Павла Йозефа Шафарика в Кошицях та Пряшівський університет у Пряшеві. Це третій за кількістю факультетів університет у Словаччині. В університеті навчається близько 12 500 студентів та викладає близько 1000 викладачів.

Пряшівський університет є єдиним вищим закладом в східній Словаччині та один із чотирьох в цілій Словаччині, який виграв престижний Diploma Supplement Label. Ця нагорода дуже сприяє випускникам при визнанні дипломів і отриманій кваліфікації за кордоном.

Університет отримав комплексну акредитацію, чим підтвердив наявний статус університету та своє включення до системи університетів Словаччини. Кожного року він пропонує майбутнім студентам здобути вищу освіту в одному з 8 факультетів та 1 центрі: філософський факультет, греко-католицький богословський факультет, факультет гуманітарних та природничих наук, факультет менеджменту, педагогічний факультет, православний богословський факультет, факультет спорту, факультет медичних відділів та центр мов і культур національних меншин.

В університеті на високому рівні проводиться науково-дослідна робота. Велика увага приділяється прикладним дослідженням у сфері інформаційних і комунікативних технологій, електротехніки, автоматизації та систем управління, машинобудування, будівництва та екологічного інженерства.

Університет організовує різні мистецькі заходи, які націлені на літературно-драматичне, музичне та образотворче мистецтво.

Пріоритетними є два види навчальних програм з погляду фахової орієнтації:

а) навчальні програми, які становлять традиційну частину навчальної діяльності в універси-

теті (педагогічні навчальні програми для всіх видів та рівнів шкіл у Словаччині: філологічну, соціально-наукову, гуманітарну, теологічну, художньо-навчальну, спортивну, природно-наукову навчальну програму не педагогічного типу). Ці навчальні програми довгостроково гарантують стабільність навчального процесу університету. У рамках навчання за цими навчальними програмами необхідно надавати пріоритет сфері природничих наук, які недостатньо розвинені або під загрозою зникнення в університеті.

б) навчальні програми, які виникли на підставі динамічного розвитку і змін на ринку праці (наприклад, менеджмент, програми охорони здоров'я), потреб інформації та освіти суспільства (наприклад, виховання дітей з особливими потребами, книжково-інформаційне навчання, мовно-комунікаційне навчання, суспільно-інформаційне навчання), потреб мультикультурної та багатонаціональної європейської зони (наприклад, католицька теологія, православна теологія, релігієзнавство, іноземні мови та культури, усний та письмовий переклад, політологія), потреб соціальної сфери (наприклад, благодійна і соціальна праця, андрагогіка). Ці навчальні програми збільшують традиційний перелік варіантів навчання в університеті, підвищують привабливість, а випускникам надають нові можливості для успіху на ринку праці. Розширення переліку навчальних програм для подальших можливостей навчання є пріоритетом університету.

Навчальні програми в галузі педагогіки орієнтовані на комбінацію предметів соціальних і гуманітарних, природно-наукових, художньо-освітніх та спортивних. Навчальними програмами непедагогічного напрямку є переважно соціально-наукові, гуманітарні і менеджерські, медичні, природно-наукові та спортивні. Відомою є тенденція збалансувати співвідношення між здійсненням традиційних педагогічних програм і непедагогічних програм навчання. Найбільше завдання полягає в тому, щоби зміцнити позиції навчальних програм у напрямках природних наук і математики. Особливістю акредитованих навчальних програм для вчителів є комбінація гуманітарних і соціально-наукових предметів із предметами природно-наукових, художньо-освітніх, навчальних, технічних та міжфакультетних навчальних програм. Частиною підготовки до професії вчителя є узгоджена система педагогічної практики (яка є не досить опрацьованою в деяких непедагогічних навчальних програмах).

Практичні навички в напрямках мистецтва студенти отримують на заняттях кафедри музики та образотворчого мистецтва на філософському факультеті. Усі фахові музичні дисципліни викладаються на кафедрі музики.

Кафедра музики зосереджується на науці та дослідженні таких напрямів, як:

- музична педагогіка у формі експертизи та діагностики музикальності дітей дошкільного та молодшого шкільного віку, аспекти музично-освітньої діяльності та інтеграційних аспектів музичної педагогіки;

- музичні та історіографічні дослідження музичної культури, музичного фольклору і дитячого фольклору;

- музична терапія в педагогічній роботі та її застосування в роботі з дітьми з особливими потребами;

- книжкові ілюстрації для дітей і молодих людей з погляду теоретичної і історичної та художньої методології дошкільного та молодшого шкільного віку, аналізу та інтерпретації елементів арт-терапії у процесі навчання.

Під час вступу на кафедру музики Пряшівського університету абітурієнти мають скласти низку іспитів. Комплексні іспити з фаху включають:

- 1) слухові та голосові здібності;
- 2) інтонаційні та ритмічні здібності;
- 3) основні знання теорії та історії музики;
- 4) навички інструментальної гри;
- 5) колоквиум.

1. Слухові та голосові здібності.

Під час іспиту потрібно заспівати 2 різнохарактерні пісні: 1 народну, 1 класичну або дитячу пісню. Наприклад, А. Земановський «В'язанка словацьких народних пісень»; А. Коринська «Пісні для виховання співаків» чи пісні з інших збірок.

2. Інтонаційні та ритмічні здібності.

Запам'ятати та проспівати почутий фрагмент від різних клавіш. Визначення на слух інтервалів, тризвуків, домінантсептакордів та їх обернення. Вміти їх проінтонувати. Відтворити ритмічні вправи.

3. Основні знання теорії та історії музики.

Знання нот скрипкового та басового ключів, їх поділ на октави (назви октав). Назвати інтервали, тризвуки, домінантсептеакорд з оберненнями, гармонічні функції (T, S, D) у гамах до чотирьох знаків. Основні знання з історії музики від бароко до сьогодення, а також у сучасній музиці Словаччини та Східної Словаччини. Знання найвідоміших творів класичної музики способом написання музичної вікторини (визначення автора, назвати твір або жанр, назвати частину твору або дію опери).

4. Навички інструментальної гри.

На кафедрі музики Пряшівського університету студенти мають можливість вдосконалювати свою майстерність на таких інструментах, як: фортепіано, акордеон, скрипка, віолончель, контрабас, гітара, цимбали, флейта, кларнет. Сольного співу не навчаються.

На вступному іспиті абітурієнт має вміти продемонструвати свої навички гри на інструменті. Рівень володіння музичним інструментом вимагає від вступника знання програми випускника музичної школи або консерваторії.

Під час іспиту вступник має виконати:

На фортепіано або акордеоні:

- 1 мажорну та 1 мінорну гаму;

- 1 інструктивний етюд;

- 1 поліфонічний твір (Й.С. Бах, Г. Гендель,

Д. Букстехуде);

- 1 художній твір на вибір;

- для акордеоністів зіграти обробку народної пісні.

На скрипці, віолончелі, контрабасі, гітарі, цимбалах, флейті та кларнеті:

- 1 мажорну та 1 мінорну гаму;

- 1 інструктивний етюд;

- 1 художній твір на вибір.

Вимоги до інструментальної гри для випускників шкіл та консерваторій повинні відповідати рівню випускного класу школи або консерваторії. Репертуар має бути підібраний відповідно до технічного та художнього розвитку абітурієнта. Необхідно володіти технічною досконалістю, твори виконувати з художньою виразністю.

5. Колоквиум.

Під час усної відповіді абітурієнт повинен показати свій загальнокультурний рівень знань (обізнаність у музичній термінології, знання музичної літератури, розуміння стилевих ознак виконуваних творів тощо). Виявити рівень культури, знання найважливіших явищ історії суспільства, літератури, живопису.

Оцінювання абітурієнта також включає вміння словесного вираження (вміння володіти набутими знаннями, які будуть продемонстровані під час колоквиуму).

Після завершення навчання випускник володіє основними теоретичними знаннями в галузі музичної теорії, музичного вираження, історії музики, художньої теорії мистецтва. Розвиває музикальність через свої музичні здібності, уміння і навички. Отримує педагогічні навички, необхідні для майбутньої педагогічної роботи в галузі музично-художньої діяльності в дошкільній та початковій освіті. Він розвиває художнє мислення, що дає змогу застосовувати його не тільки в педагогічній сфері, але також у різних сферах соціального та мистецького життя.

Висновки. Таким чином, проведений аналіз словацького досвіду як сучасної тенденції удосконалення вищої освіти для підготовки фахівців вищої культурно-мистецької освіти на прикладі Пряшівського університету показав, що університет надає відповідні фахові знання на високому професійному рівні, використовуючи навчальні

програми, які є пріоритетними з погляду фахової орієнтації. Зміст і структура навчально-методичного комплексу дисциплін естетичного циклу для підготовки в системі професійної підготовки майбутнього викладача фортепіано відповідає європейським стандартам. На відповідному

рівні організована науково-дослідна робота, зокрема, детально вивчається музична педагогіка та її музично-освітня діяльність, музичні та історіографічні дослідження музичної культури, музичного фольклору і дитячого фольклору, музична терапія.

ЛІТЕРАТУРА

1. Десятов Т.М. Тенденції розвитку неперервної освіти в країнах Східної Європи (друга половина XX століття) : дис. ... доктора пед. наук : 13.00.01. Київ : Інститут педагогіки АПН України, 2006. 431 с.
2. Данчук В.Д., Дмитриченко М.Ф., Хорошун Б.І., Язвінська О.М. Вища освіта і Болонський процес : навч. посіб. / за ред. М.Ф. Дмитриченко. Київ : Знання України, 2006. 440 с.
3. Кристопчук Т.Є., Сисоєва С.О. Освітні системи країн Європейського Союзу : загальна характеристика : навч. посіб. Рівне : Овід, 2012. 352 с.

REFERENCES

1. Desyatov T.M. (2006) Tendentsiyi rozvytku neperervnoyi osvity v krayinakh Skhidnoyi Yevropy (druga polovyna XX stolittya) [Trends in the development of continuing education in Eastern Europe (second half of the twentieth century)] (dys. ... doktora ped. nauk), Kyiv: Instytut pedagoghiky APN Ukrainy, 431 s.
2. Danchuk V.D., Dmytrychenko M.F., Khoroshun B.I., Yazvins'ka O.M. (2006) Vyshcha osvita i Bolons'kyi protses: Navch. posib. dlya stud. vyshch. navch. zakl. [Higher Education and the Bologna Process: Textbook. way. for students. higher textbook lock]. Kyiv: Znannya Ukrainy, 440 s.
3. Krystopchuk T.J., Sysoeva S.O. (2012) Osvitni systemy krajin Jevropejskogho Sojuzu : zahaljna kharakterystyka : navch. posib. [Educational systems of the European Union : general characteristics]. Rivne : Ovid, 352 s.